

Działanie 4.1

ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

Poddziałanie 4.1.1.

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PRODUKCJI ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Wsparciem zostaną objęte projekty polegające na budowie, rozbudowie oraz przebudowie infrastruktury (w tym zakup niezbędnych urządzeń) mające na celu produkcję energii elektrycznej i/lub ciepłej.

Poddziałanie 4.1.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PRODUKCJI ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

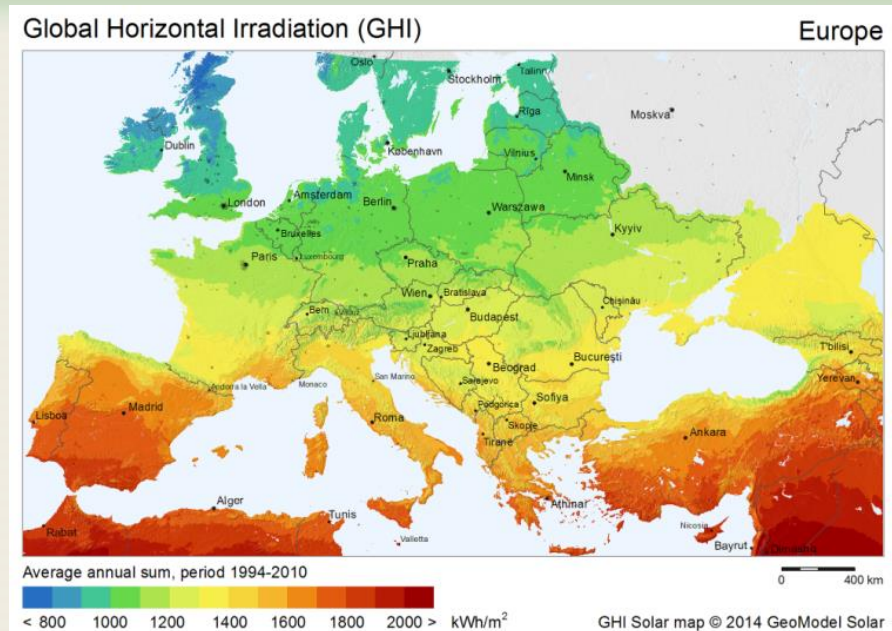
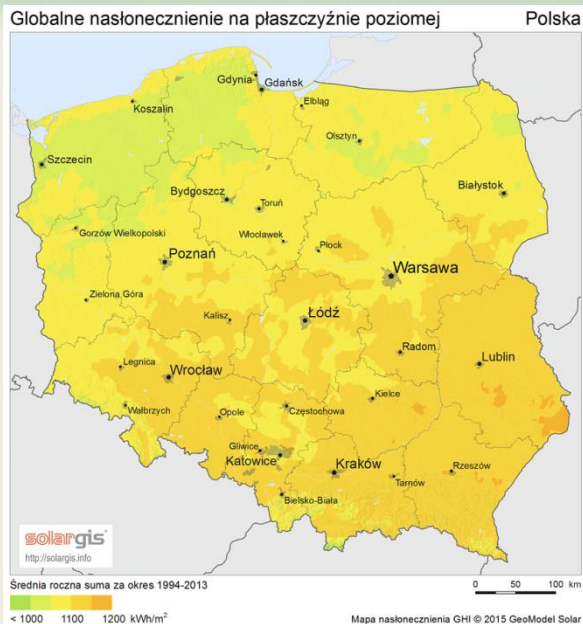
- Przeznaczone środki na poddziałanie 4.1.1
- **35 000 000 EUR**
- **Tryb konkursowy** - Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Departament Funduszy Europejskich
- Wysokość dofinansowania **60% netto**

Poddziałanie 4.1.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PRODUKCJI ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

- Panele fotowoltaiczne
- Kolektory słoneczne
- Pompy ciepła

Działanie 4.1

ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

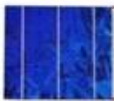

Średnioroczne nasłonecznienie na płaszczyznę poziomą w Polsce i Europie Źródło: <http://solargis.info>

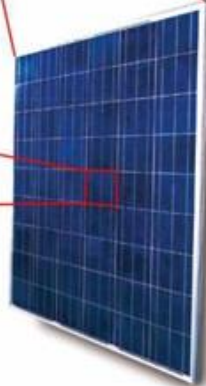
PANEL FOTOWOLTAICZNY

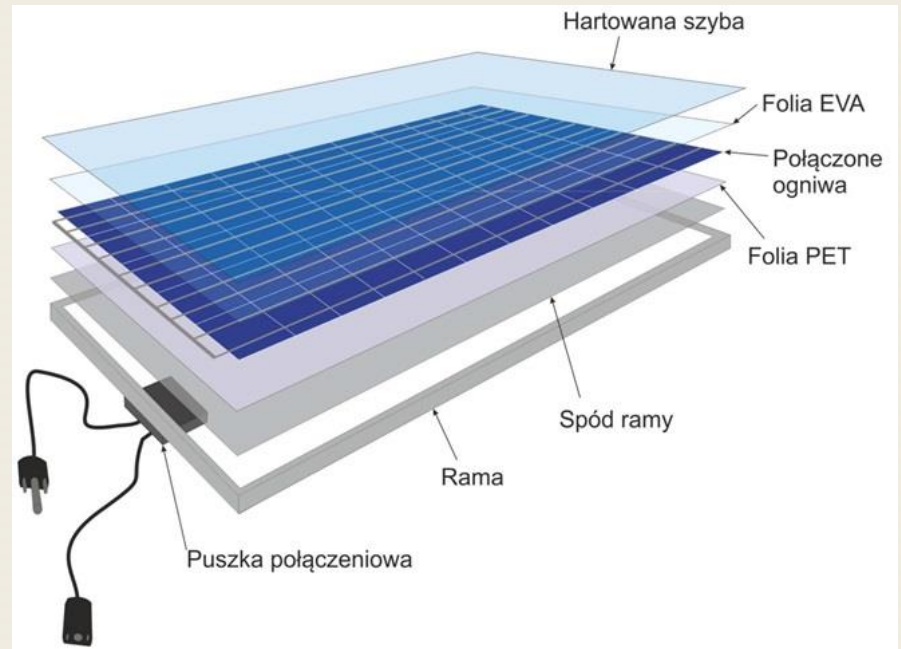
instalacja fotowoltaiczna

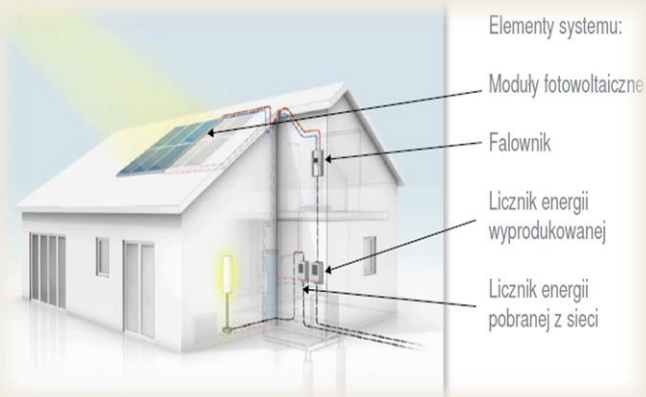
ogniwo fotowoltaiczne

panel (moduł) fotowoltaiczny

JAK TO DZIAŁA ?

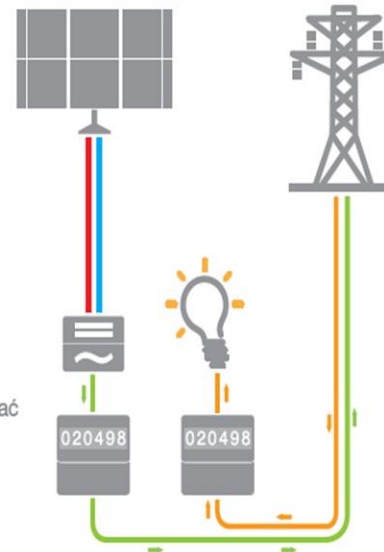

Panele solarne

Zestaw ogniw fotowoltaicznych odpowiedzialnych za przetwarzanie energii słonecznej w prąd stały.

Falownik

Falownik jest niezbędny, aby instalacja mogła współpracować z siecią elektroenergetyczną. Odpowiada za zamianę prądu stałego produkowanego przez ogniwa na prąd zmienny o zsynchronizowanych z siecią parametrach.

Przyłącze do sieci

Pozwala na pobór prądu z zakładu energetycznego oraz odsprzedaż nadwyżek energii produkowanej u siebie.

Liczniki energii wytwarzanej i pobranej z sieci

Niezbędne dla określenia ilości energii odsprzedawanej do sieci i z niej odbieranej.

JAK DOBRAĆ MOC INSTALACJI

Moc instalacji nie może być wyższa niż moc przyłączeniowa do gospodarstwa domowego (patrz umowa z ZE)

1 kW = 7m² dach

10 kW = 3 ar (grunt)

Ekspozycja – południe, południowy-wschód

NETMETERING

1.07.2016

- Wykorzystujemy prąd na bieżące potrzeby własne
- Nadwyżka (nieskonsumowany prąd) odprowadzany jest do sieci
- Gdy instalacja fotowoltaiczna nie pracuje (noc) prąd pobierany jest z sieci energetycznej
- Zastosowany OPUST :
  - Dla instalacji do 10 kW sprzedawca energii dokonuje rozliczenia ilości energii elektrycznej wprowadzonej przez prosumenta do sieci elektroenergetycznej wobec ilości energii elektrycznej pobranej z tej sieci w stosunku ilościowym 1 do 0,8
  - Dla instalacji od 10 kW do 40 kW w stosunku ilościowym 1 do 0,7
- Wzrost ceny energii nie wpływa to na rachunek za prąd

RÓŻNICA MIĘDZY KOLEKTOREM SŁONECZNYM A MODUŁEM FOTOWOLTAICZNYM

- ❑ Kolektor termiczny (inaczej niskotemperaturowy $<100^{\circ}\text{C}$ lub płaski) przekształca energię słoneczną w ciepło.
- ❑ W szczelnie zamkniętej instalacji kolektora absorbery wychwytyją energię słoneczną i oddają ciepło znajdującej się w niej cieczy.
- ❑ Kolektory te znajdują zastosowanie w instalacjach grzewczych i do produkcji ciepłej wody.

- ❑ W odróżnieniu od kolektora termicznego, panel fotowoltaiczny przekształca energię słoneczną w elektryczną.
- ❑ Panel PV składa się z półprzewodnikowych złączy zawierających elektrony.
- ❑ Wzbudzone przez promieniowanie słoneczne elektrony przemieszczając się produkują elektryczność.

PRZYKŁAD INSTALACJI FOTOWOLTAICZNEJ
O MOCY 8,75 kW

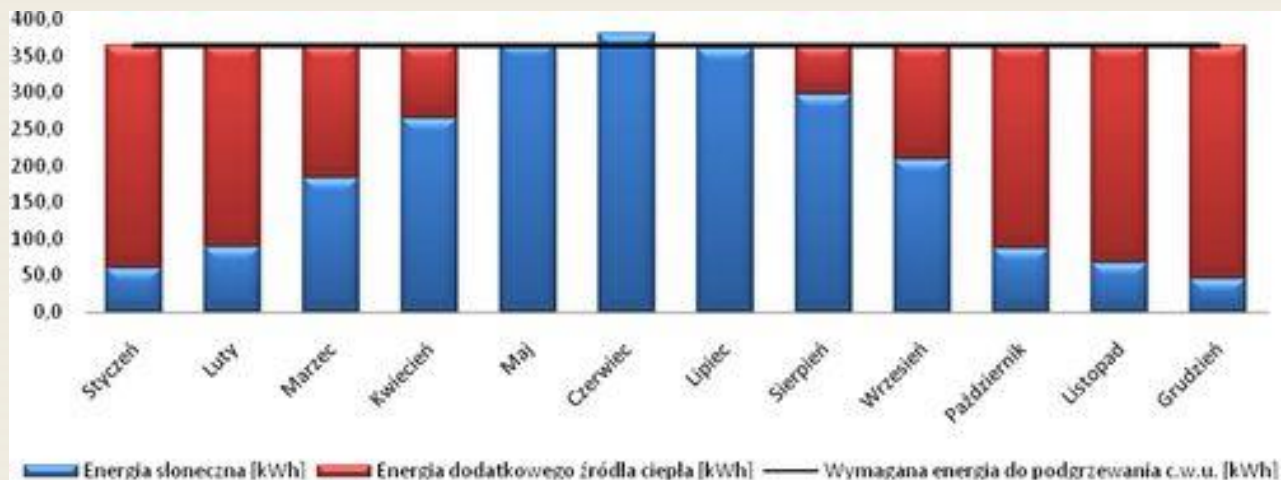

Kolektory słoneczne

- Energia słoneczna docierająca do kolektora zamieniana jest na energię cieplną nośnika ciepła którym może być ciecz (np. glikol, woda) lub gaz (np. powietrze)
- Kolektory te znajdują zastosowanie w instalacjach grzewczych i do produkcji ciepłej wody użytkowej

Ilość pozyskiwanej energii

- Przy wykorzystaniu instalacji wyłącznie do produkcji C.W.U można liczyć, że zapewni ona średnio rocznie połowę potrzebnej energii. Przy bardzo dobrze zoptymalizowanych instalacjach do 65%, jedynie w miesiącach letnich można spodziewać się 100% energii ze słońca. W miesiącach zimowych w zależności od typu i liczby kolektorów od 5-20%.

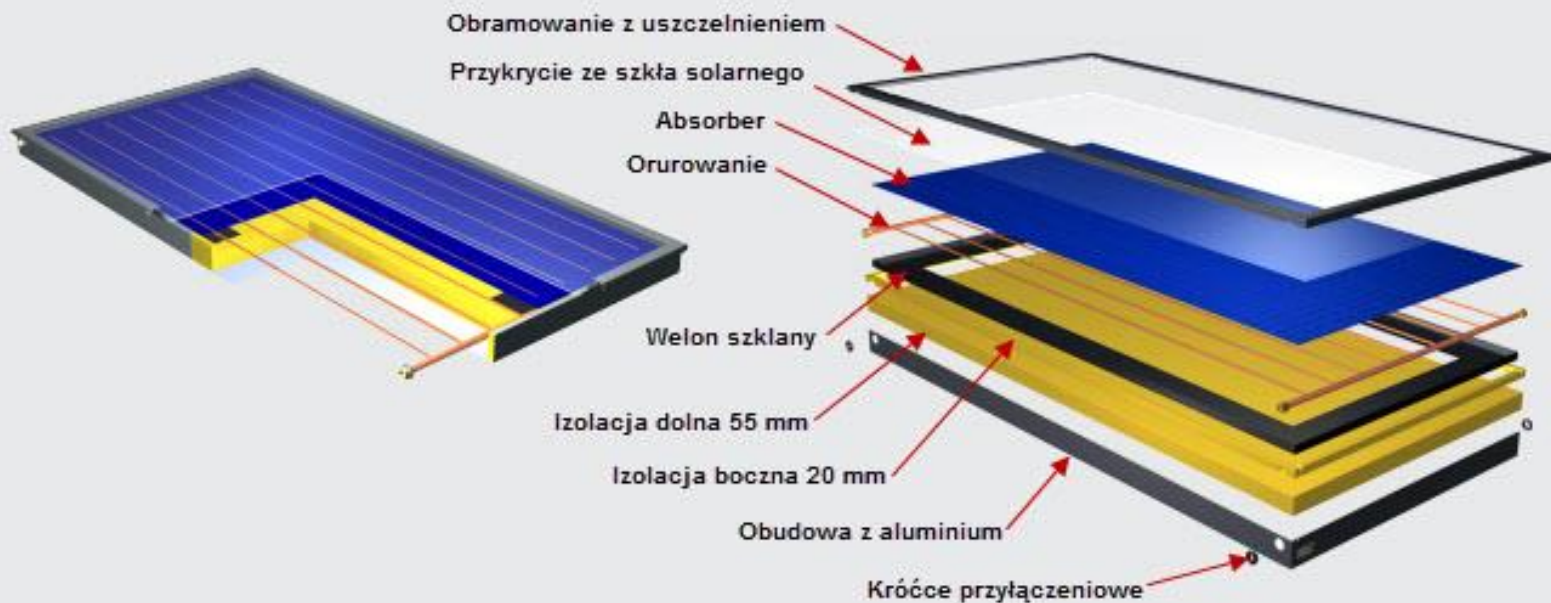

Rodzaje kolektorów słonecznych

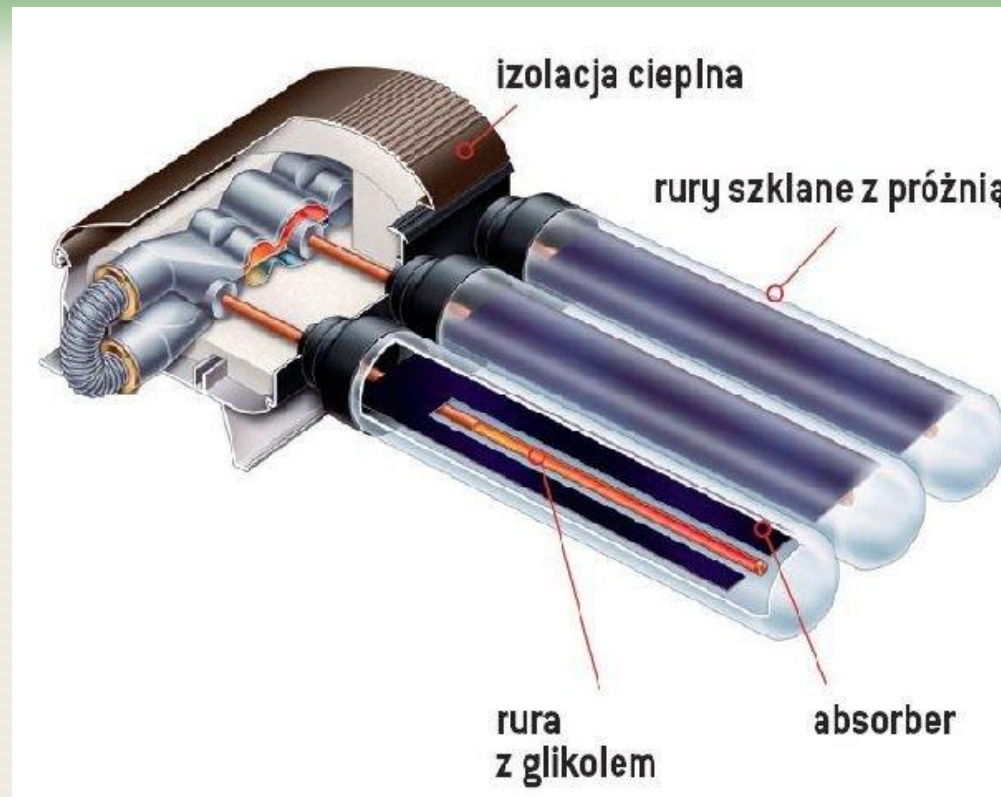
- Kolektory płaskie
- Kolektory próżniowe

Kolektory płaskie – budowa

Kolektory próżniowe – budowa

Kolektor płaski czy próżniowy?

- Najbardziej ekonomiczne instalacje projektuje się tak, aby od maja do połowy września zapewniały ok. 100% potrzebnej energii do podgrzewania CWU. Takie rozwiązanie ma wiele korzyści.
  - Po pierwsze cena instalacji, ponieważ do nie musimy stosować drogich próżniowych kolektorów równie dobrze poradzą sobie płaskie.
  - Po drugie liczba kolektorów będzie mniejsza.
  - Po trzecie nie będzie występował problem stagnacji kolektorów mający miejsce, gdy ilość produkowanej energii znacznie przekracza możliwości jej odbioru.
- Wykorzystanie kolektorów do wspomaganie C.O nie przyniesie wielkich oszczędności, średnio nie więcej niż 10 – 15 % zapotrzebowania na energię. Jednocześnie podnosząc znacznie koszty instalacji poprzez konieczność zainstalowania większej liczby kolektorów jak również przy takim rozwiązaniu należałoby zastosować znacznie droższe kolektory próżniowe. Zastosowanie instalacji solarnej ma sens w przypadku ogrzewania niskotemperaturowego np. przy zastosowaniu pompy ciepła.

Kolektor płaski czy próżniowy?

W zdecydowanej większości instalacji solarnych do wspomaganie przygotowywania c.w.u. wystarczające będzie zastosowanie kolektorów płaskich. Kolektory próżniowe mogą być lepszym rozwiązaniem, gdy:

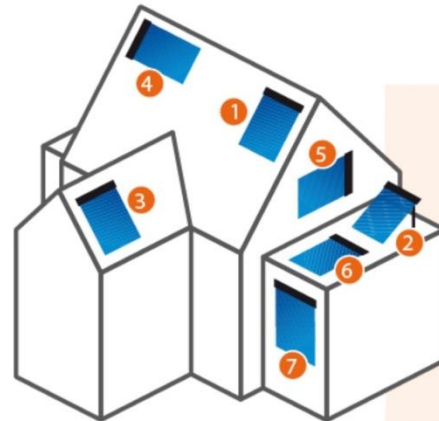
- nie ma wystarczająco dużo miejsca na dachu do zamontowania kolektorów płaskich – mniejsza powierzchnia kolektorów próżniowych może to ułatwić, kolektory słoneczne próżniowe wysokiej jakości pracują z wyższą sprawnością od płaskich. Dlatego, aby uzyskać wymagany stopień pokrycia zapotrzebowania na ciepło wystarczy zastosowanie kolektorów próżniowych o mniejszej powierzchni niż kolektory słoneczne płaskie. W typowej instalacji solarnej do ogrzewania c.w.u. dla rodziny 3-4 osobowej mogą wystarczyć kolektory słoneczne płaskie o łącznej powierzchni absorbera do 5 m² lub jeden kolektor próżniowy o powierzchni 3 m².
- gdy nie ma możliwości optymalnego ustawienia kolektorów płaskich w kierunku południowym i pod odpowiednim kątem do poziomu – kolektory próżniowe mają większe możliwości montażu: mogą leżeć bezpośrednio na dachu płaskim, przylegać do ściany budynku

Kolektor płaski czy próżniowy?

- w krajach zachodnioeuropejskich z wieloletnimi tradycjami w zakresie energetyki słonecznej, udział kolektorów próżniowych stanowi zazwyczaj niecałe 5% ogólnej sprzedaży kolektorów słonecznych.
- Już niewielka ilość promieniowania słonecznego docierającego do absorbera kolektora powoduje, że powietrze wypełniające kolektor płaski robi się ciepłe i szron na powierzchni szyby się topi. Próżnia stanowiąca izolację rur kolektorów próżniowych ogranicza straty ciepła, ale jednocześnie sprawia, że zimą przez stosunkowo długi czas ich powierzchnia jest pokryta szronem i śniegiem, co utrudnia dotarcie promieniowania słonecznego do absorbera – czas odszraniania kolektorów próżniowych jest dłuższy niż w kolektorach płaskich.

Możliwości montażu kolektorów

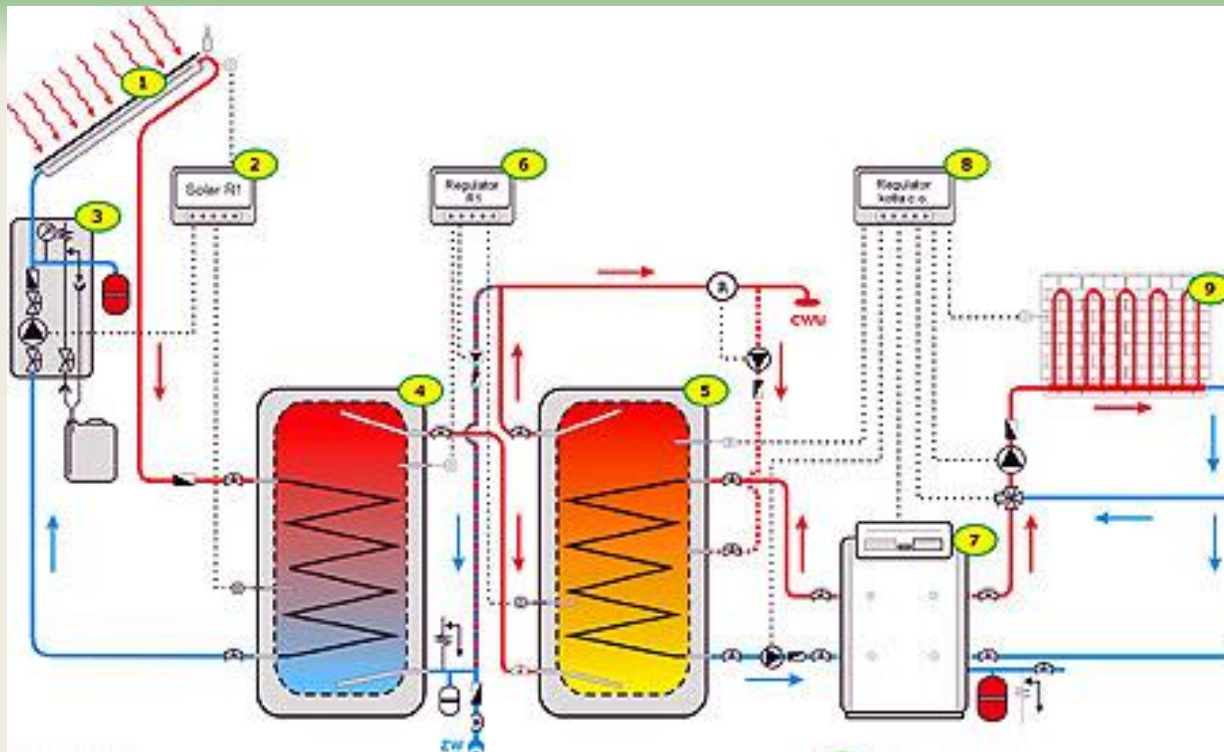

Pozycje kolektora

- 1 Dach skośny - 45°
- 2 Dach płaski
- 3 Dach skośny - 20°
- 4 Dach skośny - 45° poziomo
- 5 Fasada poziomo
- 6 Płasko
- 7 Fasada pionowo

Pozycja kolektora	kolektor próżniowy	kolektor płaski
1	tak	tak
2	tak	tak
3	tak	dopuszczalne
4	tak	tak
5	tak	nie
6	tak	nie
7	tak	nie

Przykładowy schemat instalacji

Sposób doboru kolektorów

Sposób korzystania z Instalacji solarnej		Powierzchnia kolektorów [m ² pow. czynnej / osobę]	
		Zużycie c.w.u. 80-100l / osobodzień	Zużycie c.w.u. 50l / osobodzień
Przygotowanie c.w.u. Budynek jednorodzinny o wysokim standardzie	Roczne pokrycie zapotrzebowania przez kolektory ok. 65 %	1,2 – 1,6	0,9 - 1,05
	Roczne pokrycie zapotrzebowania przez kolektory ok. 45 %	0,6 – 1,0	0,75 - 0,9
	Roczne pokrycie zapotrzebowania przez kolektory ok. 40 %	0,4 – 0,8	0,6 - 0,75

Przykładowa rodzina 4 osobowa o zużyciu c. w. u. t.j. 50l na osobę.

Dla zapewnienia 65% pokrycia rocznego zapotrzebowania na c. w. u. z tabeli odczytujemy, że na osobę należy zamontować od 0,9 do 1,05 m² powierzchni czynnej kolektora.

Rodzina czteroosobowa (4 * 0,9-1,05) – 3,6 – 4,20 m².

Obliczenie pojemności zasobnika:

Zalecana pojemność zasobnika na każdy 1m² powierzchni czynnej kolektora dla wymagań 80-100l wody o temperaturze 40°C wynosi 95l.

Zalecana pojemność zasobnika na każdy 1m² powierzchni czynnej kolektora dla wymagań 50l wody o temperaturze 40°C wynosi 60l.

Przykład

Dla naszej przykładowej rodziny powierzchnia kolektora wyniosła 3,6-4,2 m², przyjmując 60l na 1 m² mamy Pojemność zasobnika – 3,6-4,2 m² * 60 – 216 – 252 l.

Koszty eksploatacji kolektorów

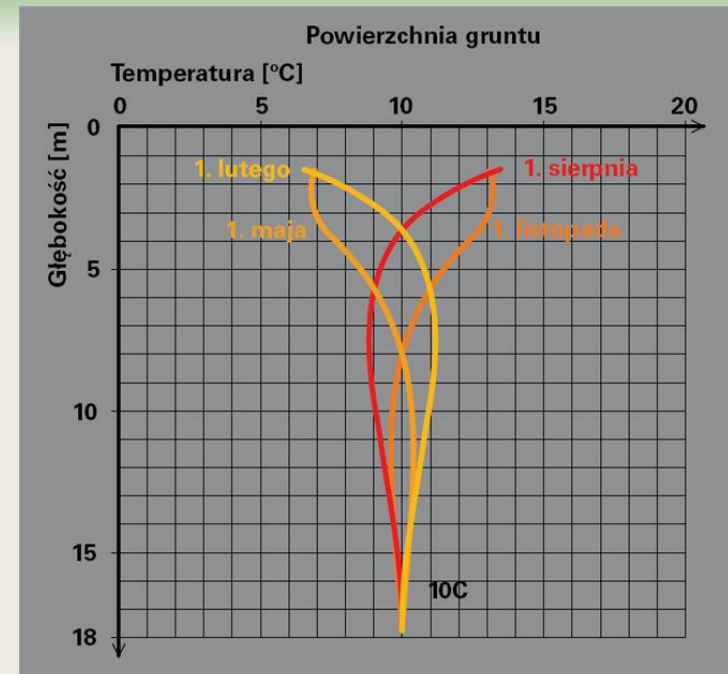
- Coroczny przegląd to zazwyczaj koszt od 100 do 200 PLN. Niższe ceny można uzyskać np. przy okazji przeglądu instalacji z kotłem grzewczym. Producenci wskazują często na konieczność wymiany nośnika ciepła (glikolu) i wówczas przegląd może kosztować około 400-500 PLN. Wymiana glikolu może nastąpić jednak rzadziej, gdy nie podlega on częstemu przegrzewaniu i zachowane zostają jego właściwości – antykorozyjne i przeciwzamarzaniowe.
- pompa obiegowa pobiera zazwyczaj od 35 do 80 W podczas pracy. Pobór energii przez sterownik jest w tym bilansie śladowy, na poziomie 2-3 W. Można szacować, że pobór energii elektrycznej nie powinien przekraczać 10-12 kWh/miesiąc, co przyjmując cenę brutto za energię elektryczną 0,6 PLN/kWh, przyniesie koszt eksploatacji około 7 PLN/miesiąc.

Pompy ciepła

Ziemia ogrzewana promieniami słonecznymi stanowi niewyczerpane źródło energii cieplnej o niskiej temperaturze. Na głębokości 15 m temperatura gruntu przez cały rok jest stała i wynosi ok. 10 °C a wód gruntowych od 8 do 12 °C. Źródłem ciepła wykorzystywanym do ogrzewania obiektów może być także powietrze (również o temperaturze poniżej 0 °C).

Urządzenie które podnosi temperaturę pobranego ciepła z otoczenia do poziomu temperatury wymaganego dla celów grzewczych nazywamy pompą ciepła.

Pompy ciepła

Zalety instalacji z pompą ciepła

- ☑ niskie koszty eksploatacyjne oraz niskie koszty wytworzenia energii,
- ☑ stała, niezmienna efektywność instalacji – sprawność pompy ciepła w miarę upływu czasu nie spada – jest stała w całym okresie jej eksploatacji,
- ☑ bezobsługowość,
- ☑ niezależność od dostawców i ciągłego wzrostu cen paliw (gazu, oleju opałowego) spowodowanych na przykład wyczerpywaniem się zasobów naturalnych czy międzynarodowymi konfliktami gospodarczymi,
- ☑ brak negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne – nie emituje sadzy ani spalin, nie zanieczyszcza więc otoczenia,
- ☑ bezpieczna niewybuchowa eksploatacja,
- ☑ prostota budowy (brak komina, wentylacji, dodatkowych przyłączy, pomieszczeń na opał),
- ☑ możliwość wykorzystania pomieszczenia z pompą ciepła również do innych funkcji (pralnia, suszarnia, spiżarnia),
- ☑ latem może służyć jako klimatyzacja i zamiast grzać, chłodzić nasz dom w upalne dni.

Pompy ciepła

Wady pomp ciepła

- wysoki koszt inwestycyjny

☒ sprężarka będąca częścią oprzyrządowania wykorzystuje energię elektryczną – brak zasilania i instalacji wspomagającej (agregat prądotwórczy, baterie słoneczne) powoduje przerwanie pracy układu,

☒ konieczność zwiększenia powierzchni grzewczej grzejników tradycyjnych lub wykonanie ogrzewania płaszczyznowego (podłogowego),

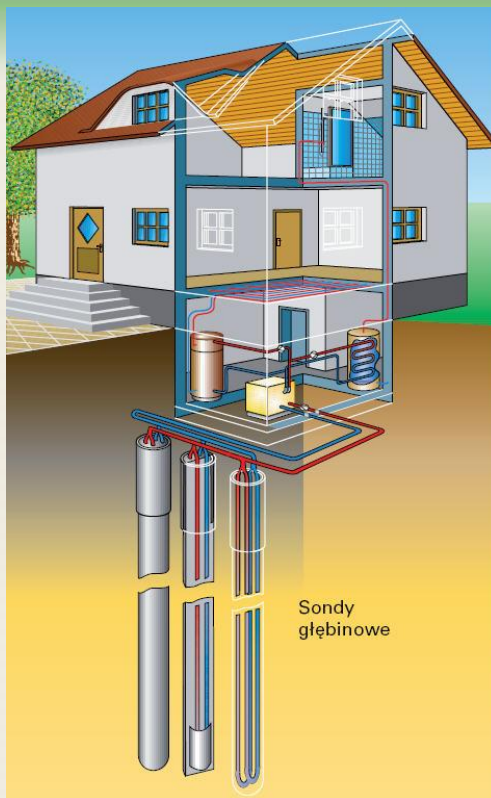
☒

Rodzaje pomp ciepła

Z uwagi na sposób pozyskania ciepła z dolnego źródła na pompy:

- solanka/woda (typu S/W)
- powietrze/woda (typu P/W)

Pompy ciepła – solanka – woda (S/W)

Pompy ciepła – solanka – woda (S/W)

Sondy głębinowe - sekcje kolektora mają kształt wydłużonej litery „U” i są umieszczone w kilku odwiertach o głębokości od 30 do 150 m. Odległość pomiędzy odwiertami nie powinna być mniejsza niż

- 5 m dla sond o głębokości do 50m
- 6 m dla sond >50m.

Korzyści z wykonania odwiertów są wymierne, ponieważ temperatura gruntu na dużych głębokościach jest wysoka (ok. 15°C na głębokości 100 m) i nie podlega wahaniom w ciągu roku. Wydajność cieplna z 1 m sondy głębinowej zależy od struktury podłoża, w którym wykonany jest odwiert. Dla najbardziej typowych struktur podłoża wydajność cieplna odniesiona do 1 m sondy wynosi od 30 do 100 W.

Pompy ciepła – solanka – woda (S/W)

Zalety kolektora pionowego:

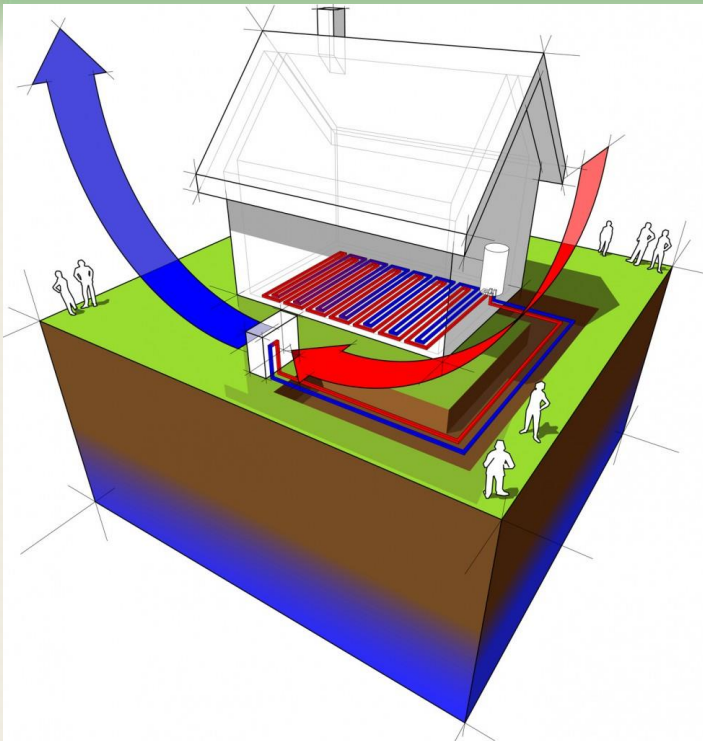
- ☑ brak zależności pogodowej,
- ☑ wysoka efektywność,
- ☑ mała dewastacja terenu,
- ☑ niskie opory hydrauliczne, niskie koszty pompowania glikolu.

Wady kolektora pionowego:

- ☑ potrzeba stosowania specjalistycznego sprzętu
- ☑ dla kolektorów powyżej 30 m głębokości wymaga się opracowania projektu robót geologicznych i dokumentacji geologicznej oraz zgłoszenia robót w Starostwie Powiatowym.

Pompy ciepła – powietrze – woda (S/W)

Pompy ciepła – powietrze – woda (S/W)

Zalety kolektora powietrznego:

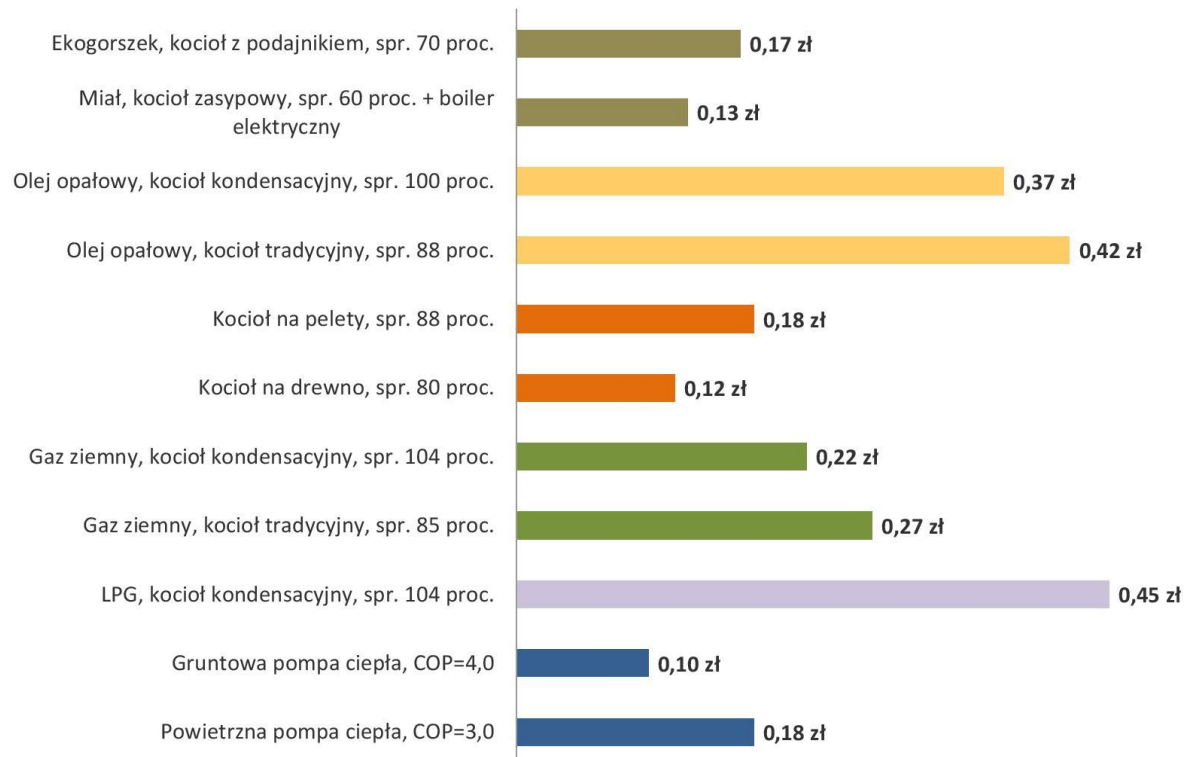
- ☑ możliwość montażu w każdym obiekcie,
- ☑ w porównaniu z innymi rodzajami pomp niższy koszt inwestycji,
- ☑ brak dewastacji terenu,

Wady kolektora powietrznego:

- ☑ najniższy współczynnik wydajności
  - konieczność współpracy z innym źródłem ciepła
  - wyższe koszty eksploatacji niż pozostałych pomp ciepła
- ☑ powietrzna pompa ciepła pracuje z mocą nominalną tylko do temperatury powietrza na zewnątrz nie mniejszej niż 7°C (np. dobrana powietrzna pompa ciepła o mocy 7,2 kW osiągnie taką wartość jeśli temperatura na zewnątrz wynosi nie mniej niż 7°C, przy temperaturze 0°C uzyskamy z niej 6kW a przy -20°C tylko 3 kW)

Pompy ciepła

Koszty wytworzenia 1 kWh ciepła, zł/kWh

Pompy ciepła

Źródło:

<http://www.hydraulika24.com.pl>

Muratordom.pl

Okieminyzynieira.pl

<http://www.instsani.pl>

<http://ogrzewanie.drewnozamiastbenzyny.pl>

www.immergas.com.pl

Energosystemy.pl

Kotly.pl

www.hewalex.pl

Ladnydom.pl